

Eugenia Malewska

Olsztyńska Szkoła Wyższa
im. Józefa Rusieckiego

Kariery zawodowe absolwentów uczelni wyższych

Słowa kluczowe: kariera, absolwent, szkoła wyższa

Key words: career, graduate, higher school

Od kilkunastu lat w życiu społecznym i w literaturze często spotyka się pojęcie kariera zawodowa. Termin ten niejako ukazuje przebieg pracy zawodowej człowieka. Natomiast Tadeusz Nowacki¹ pojęcie kariery utożsamia z drogą zawodową, przebiegiem pracy zawodowej w ciągu życia. Podobne stanowisko prezentuje Marek Suchar² wskazując, że terminy: praca zawodowa, życie zawodowe, rozwój zawodowy czy „kariera zawodowa odnoszą się do wszystkich ludzi aktywnych zawodowo. Oczywiście kariery zawodowej i rozwoju zawodowego nie traktuje się zamiennie. Bardzo analityczne wskazuje na to Zygmunt Wiatrowski w swoim opracowaniu³.

W dochodzeniu do kariery zawodowej istotną rolę pełnią placówki Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, utworzone przy wojewódzkich urzędach pracy⁴. Ponadto od 2002 roku w ramach rządowego programu „Pierwsza praca” utworzono w kraju sieć instytucji, celem których jest ochrona młodych osób kończących edukację, przed bezrobociem.

Ukierunkowanie kariery zawodowej jest kluczem dla każdego człowieka, zwłaszcza młodego. Jak wynika z literatury, są różne typy karier zawodowych⁵.

¹ T. Nowacki, *Leksykon pedagogiki pracy*, Radom 2005.

² M. Suchar, *Kariera i rozwój zawodowy*, Gdańsk 2003.

³ Z. Wiatrowski, *Dorastanie, dorosłość i starość człowieka w kontekście działalności i kariery zawodowej*, Radom 2009.

⁴ J. Abramczyk, *Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej*, [w:] *Pedagogika pracy i andragogiki*, red. Z. Wiatrowski, Włocławek 2006.

⁵ E. Podoska-Filipowicz, *Rozwój zawodowy czy kariera zawodowa*, [w:] *Edukacja ustawiczna – wymiar teoretyczny i praktyczny*, red. S. M. Kwiatkowski, Warszawa 2008.

Ostatnio wyróżnia się kariery: menedżerską, specjalistyczną, opartą na przedsiębiorczości, opartą na autonomii i inne.

Na losy karier życiowych jednostki ma wpływ wiele czynników, wśród nich osobiste, indywidualne wybory, ale także – zwłaszcza aktualnie – wszelkie zmienne zewnętrzne, na które jednostka często nie ma wpływu. Jednakże musi się ona niejednokrotnie dostosować, bo stanowią je między innymi nowe technologie, zmiany ekonomiczne czy polityczne. Musi – w związku z tym – nastąpić przewartościowanie realizowanych zadań, w tym również w świadomości ludzi. Szczególnie w sytuacji, jaka występuje w regionie Warmii i Mazur, gdzie stopa bezrobocia jest najwyższa w Polsce. Trudna sytuacja na rynku pracy w tym regionie spowodowała, że podjęłam badania dotyczące losów i karier zawodowych absolwentów uczelni wyższych, po trzech latach od ukończenia studiów magisterskich. Chodziło tu o diagnozę stanu kariery zawodowej i plany na przyszłość.

Badaniami objęto absolwentów, którzy ukończyli studia w roku 2010 w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim na Wydziale Pedagogicznym, specjalność *pedagogika pracy* w liczbie 67 osób. Studia w tym roku ukończyło 105 osób, jednakże dotrzeć można było do wskazanych 67 absolwentów, co stanowi 64% ogółu. Ponadto badano 56 absolwentów Olsztyńskiej Szkoły Wyższej im. Józefa Rusieckiego, specjalność *odnowa biologiczna*, na Wydziale Pedagogicznym. Tę specjalność ukończyły 83 osoby, natomiast badania można było przeprowadzić wśród 56, co stanowi 67,5% ogółu absolwentów tej specjalności.

Badana grupa osób – do których dotarłam – zarówno jednej, jak i drugiej specjalności, bardzo chętnie uczestniczyła w badaniach, prezentując swoje poglądy, omawiając sukcesy, porażki i sytuacje.

Podkreślić należy, że absolwenci specjalności *pedagogika pracy* uzyskali wiele umiejętności niezbędnych do rozwiązywania problemów: zatrudnienia, bezrobocia, doskonalenia zawodowego, orientacji i poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego, organizacji i zarządzania procesami pracy. Przygotowani też byli do pracy w zawodzie: pedagoga pracy, doradcy zawodowego i personalnego, pośrednika pracy, ponadto organizatora działalności społeczno-wychowawczej, prac publicznych, rekrutacji i selekcji pracowników oraz systemów motywacyjnych.

Tak przygotowani byli absolwenci w trakcie edukacji, na studiach. Jednakże po trzech latach od ukończenia studiów te zdobyte umiejętności nie zawsze były możliwe do wykorzystania. Wynika to z badań. Okazało się bowiem, że liczna grupa badanych pracuje w branży usługowej, głównie w handlu – 21 osób, tj. 31,3%. Grupa absolwentów licząca 14 osób, tj. 20,8% wykonuje różne prace biurowe, a nawet fizyczne. Własną działalność gospodarczą prowadzi 6 osób, tj. 9%,

⁶ „Salon i Elegancja” nr 1-2, 2007; „Trendy” 2007, nr 8-9.

3 absolwentów, tj. niemal 5%, pracuje w zakładzie przemysłowym jako pedagog pracy; 2 osoby, tj. ok. 3% pełnią funkcje doradcy zawodowego w szkołach. Natomiast 11 osób, tj. 16% przekwalifikowało się poprzez studia podyplomowe i wielorakie kursy specjalistyczne. Badani absolwenci w liczbie 10 osób, tj. 15,0% było bez pracy już niemal rok. Zdaniem badanych, głównym powodem pozostawania bez pracy była likwidacja zakładów pracy w regionie Warmii i Mazur. Osoby te podjęły doksztalcanie, zwłaszcza w języku angielskim. Nie wykluczają ewentualnego wyjazdu z kraju, celem poszukiwania pracy, której nie ma w kraju. Absolwenci ci stwierdzali, że chętnie by zostali w regionie, ale bez pracy nie można żyć. Podawano też inne przyczyny, takie jak choroba, sytuacja rodzinna, ciąża.

Absolwenci wypowiedzieli się także o osobach, do których nie dotarłam, aby przeprowadzić badania, z którymi oni często mają kontakty. Była to grupa licząca 38 osób. Okazało się, że 26 absolwentów wyjechało do pracy za granicę, natomiast od pozostałych, tj. 12 osób nie było wiadomości. Przyczyną wyjazdu były trudności w znalezieniu pracy w kraju, w regionie.

Jak wynika z analiz, badani w niewielkim procencie pracują zgodnie z wykształceniem i kompetencjami. Jednakże dostrzegają też pewne braki, stąd oceniali swoje kwalifikacje i kompetencje zawodowe jako średnie, które wymagają dalszej edukacji (66% wypowiedzi), wysokie kwalifikacje uznało 28% badanych, a 6% oceniło swoje kompetencje jako niskie.

Nieco inaczej kształtowała się kariera zawodowa absolwentów o specjalności *odnowa biologiczna*. Wynika to zapewne z faktu, że branża kosmetyczna jest aktualnie jedną z najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki w Polsce. Zarówno pod względem edukacyjnym, kształcącym zawód, jak i z punktu widzenia innowacyjności. Dotyczy to nowych technologii, kultu piękna, młodości, sprawności fizycznej lansowanych przez media⁶.

Badaniami objęto 60 absolwentów, do których można było dotrzeć, choć studia w 2010 roku ukończyło 85 osób.

Badania wykazały, że 51 osób, tj. 85% aktualnie pracuje, z czego 37%, tj. 19 osób znalazło zatrudnienie w pierwszych trzech miesiącach po ukończeniu studiów. Kolejne absolwentki zostały zatrudnione w okresie 3 – 6 miesięcy, tj. 27%, czyli 13 osób. Pozostałe osoby aktualnie nie pracują, gdyż wychowują dzieci (5 osób), a 4 mają zobowiązania rodzinne. Natomiast 10 osób znalazło zatrudnienie w okresie od 6 – 12 miesięcy.

Ciekawe były wypowiedzi badanych odnośnie szukania zatrudnienia. Wszystkie absolwentki stwierdziły, że głównie szukały ogłoszeń w prasie, Internecie, wśród znajomych bądź po odbyciu praktyki zawodowej.

⁷ R. Gerlach, *Pozaszkolna edukacja zawodowa wobec zmian cywilizacyjnych. Nowe trendy i wyzwania*, Bydgoszcz 2012.

Jak się okazało, 42 absolwentki, tj. 82% pracują w swoim zawodzie, zaś 6, tj. niemal 12% prowadzi własną działalność gospodarczą. Osoby te realizują typ kariery opartej na posiadaniu własności – prowadzą one gabinety kosmetyczne. Natomiast pozostałe osoby pracują głównie w gabinetach kosmetycznych, gabinetach odnowy biologicznej, ośrodkach SPA lub jako konsultanci firm kosmetycznych. Wszystkie absolwentki pracują więc zgodnie ze swoimi kompetencjami i wykształceniem. Osoby zatrudnione przez pracodawcę aspirują w przyszłości do prowadzenia własnej działalności. Wypowiadały się, że pracują w tych ośrodkach głównie w celu wykonywania pracy i zwiększenia swoich kompetencji, wyrobienia sobie własnej pozycji i pozyskania klientów. Żadna z tych zatrudnionych u pracodawcy osób nie zajmuje kierowniczego stanowiska, więc ten czynnik sukcesu kariery zawodowej na razie nie występuje. Jednakże badani w trakcie aktualnej pracy uważali, że jest ona atrakcyjna.

Ponadto, liczna grupa absolwentek, tj. 45 osób (88%), aktualnie rozwija swoje umiejętności i kompetencje poprzez dodatkowe szkolenia, warsztaty kosmetyczne, obserwacje rynku oraz czytanie fachowej literatury.

Analizując badania można stwierdzić, że akcentowano elementy związane z całościowym rozwojem zawodowym młodych absolwentów. Wszyscy wykazali dążenia do kariery zawodowej, chociaż nie wszyscy podjęli pracę zgodną z wykształceniem. Okazuje się, że dorosłość człowieka w okresie aktywności zawodowej stanowi bogaty okres jego życia, wypełnionego różnymi powinnościami oraz możliwościami rozwoju prowadzącego do kariery zawodowej.

Badani absolwenci doceniają rolę pracy w życiu człowieka, przy tym nadają jej rangę wartości uniwersalnych. Jednak często wiążą z pracą problemy egzystencjalne, traktując pracę jako źródło zarobkowania i pozyskiwania środków do życia; jest to logiczne. Badani swoją karierę zawodową wiążą z osiągnięciem wysokiej rangi zawodowej, społecznej i ekonomicznej. Pragną też wykonywać ciekawe zadania zawodowe, podnosząc swoje kwalifikacje i kompetencje. Poglądy te absolwenci podkreślają niezależnie, czy pracują w swoim zawodzie, czy też nie. Jest to jednak początek rozwoju kariery zawodowej. Trzy lata pracy to ważny czas, ale jednak początek i przekonanie absolwentów o możliwości rozwoju zawodowego świadczy o tym, że pragną osiągnąć sukces zawodowy.

Jak bowiem stwierdza R. Gerlach, współcześnie istnieje konieczność „doskonalenia, aktualizowania i modernizowania wiedzy i umiejętności stosownie do potrzeb zmieniających się wymagań na stanowisku pracy. Nawet do zmiany zawodu lub specjalizacji”⁷. Wynika to również z potrzeby ujednoczenia kompetencji i wrażliwości na kreatywność na rynku pracy w Unii Europejskiej.

Tak więc kariery zawodowe badanych absolwentów mogą zafunkcjonować w świecie aktualnych zmian, poprzez systematyczną edukację, udział w całościowym uczeniu się.

Streszczenie

W niniejszym opracowaniu zaprezentowano wycinek badań własnych dotyczących losów i karier zawodowych absolwentów uczelni wyższych. Celem podjętych badań była diagnoza stanu kariery zawodowej tych młodych ludzi i ich plany na przyszłość.

Professional careers of university graduates

Summary

This paper presents a fragment of own research on the fate and careers of university graduates. The aim of the study was to diagnose the state of professional career of these young people and their plans for the future.